

DOSYA/EDİTÖRÜ'NDEN

Onur HAMZAOĞLU*

Toplum ve Hekim Yayın Kurulu, birkaç yılı bulan bir zamandır, DSÖ konulu bir dosyayı sizlerle paylaşmanın tartışmasını yürütüyordu. Sonunda, diğer dosyalarımızda olduğu gibi yayın kurulu bütün aşamaları tartışıp, belirlediği konuları yazarlarımıza önerdi ve bu dosya onların değerli katkılarıyla ve yazılarında belirledikleri kapsamla üretilmiş oldu. 1997'de başlattığımız DSÖ dosyası hazırlamalıyız! tartışmasını sizlere ulaşan bu sayımızla bir süre için de olsa noktalayabileceğiz.

Neden DSÖ? sorusunun yanıtı oldukça kapsamlı. Sanırsanız bunlardan ilki, sağlık alanındaki kabul gören en yetkin kuruluş olmasından kaynaklanıyor. Bu özelliğinden hareketle, DSÖ'nün özellikle sağlık politikaları ile uğraşan, hatta biraz olsun ilgilenenler tarafından sıkça refere edilen, aldığı kararlar sıklıkla taleplerimize gerekçe olarak yansiyabilen bir yapı olmasının da payı var. Referans olarak alırken "ne kadar doğru yapıyoruz?" kaygısı konuyla ilgili çalışmalarımıza önemli bir ivme sağladı. Beraberinde DSÖ'nün Nisan 1997 tarihinde yayımladığı "Yenilenmiş Herkes İçin Sağlık Stratejisi: 21. Yüzyıl İçin Politikalar" başlıklı metnin yayın kurulumuz toplantısındaki tartışılmasında ortaya konan görüşler de bu konuyla ilgilenmemiz için gerekçeler sundu bizlere. Söz konusu metni, onu ortaya çıkaran dinamiklerle yani DSÖ'nün tarihini, dünya ve sağlık başlıklarını da içerecek şekilde tartışma girişimimiz ve sonunda yaptığımız saptamalar, konunun daha da derinlemesine incelenmesi gerekliliğini önümüze koydu, "dar bir başlık olur", "yazıların birbirleriyle örtüşme riski fazla" kaygılarımızın yanı sıra. Ancak metin oldukça kışkırtıcıydı; "sağlık kültürü", "toplumsal birliktelik", "zenginlerden yoksullara", "özel sektör için de sağlığı koruyucu ve geliştirici politikalar geliştirilmesi", "özel sektöre yasal denetim", "ekonomiye müdahale olmadan sağlığa müdahale olmaz", "sağlık güvencesi gerekir" gibi saptama ve yaklaşımları aralarında ilişki kurulamayacak şekilde de olsa sıralıyordu. Buna rağmen metin, 1980'lerde Dünya Bankası ile başlayan birlikteliğin "sonlandırılması"nın "özeleştiri"si, "yeni" politikalarda bir "yenilgi"nin kabulü olarak ta değerlendirildi, bir restorasyon metni olarak ta. Sonuçta restorasyon metni olabileceği saptaması daha bir ağırlık kazandı ve konuyu olabildiğince bütün boyutlarıyla (tarihsel-siyasal-ekonomik-ideolojik) inceleme gerekliliğine karar vermiş olduk. Birkaç yıl önce.

Dosyamıza altmışlı yıllardan günümüze dünyada ekonomi ve siyaseti tartışarak başlamak istedik. Dergimizden sizlere ilk kez seslenecek olan Mehmet Okyayüz, bu bağlamda küreselleşmenin tarihsel ve toplumsal gelişimi üzerine kuramsal bir tartışmayı bizlerle paylaşıyor. Dosyamızın ikinci yazısında; DSÖ'nün bir üst kuruluşu olan Birleşmiş Milletler'in günümüzün ideolojik dünyasındaki yeri ve işlevi, her zamanki yalınlığı ile Metin Çulhaoğlu tarafından tartışılıyor. Ardından Necati Dedeoğlu, DSÖ'nün örgütsel yapısını bizlere aktarıyor. Dergimizin DSÖ hakkındaki kıdemli yazarı Gazanfer Aksakoğlu, DSÖ'yü politikaları üzerinden tarihsel ve siyasal olarak değerlendiriyor. DSÖ tarihinin önemli belgelerinden bir tanesinin kabul edildiği toplantıyı ve söz konusu bildirgeyi Kayıhan Pala bize, hem toplantının katılımcılarından Rahmi Dirican'la olan paylaşımından hem de yazılı kaynağından yararlanarak aktarıyor. Onur Hamzaoğlu'nun, SSCB halklarının o tarihe kadarki sosyalist toplumsal kazanımlarını da gözönüne alarak Alma Ata Bildirgesi'ni "yeniden okuma"yı öneren, bildirmede reel sosyalizmin çözülüşünün ipuçlarını aradığı çalışmasından sonraki yazımız Ata Soyer'in. Yazarımız, DSÖ'yü BM'nin sağlık alanındaki diğer örgütü olan UNICEF ile birlikte, ideolojik rolü üzerinden değerlendirdiği yazısının ekinde Dünya Bankası'nın sağlığınıza "katkılarının" belgelerini bizlere sunuyor. DSÖ'nün son yıllarda en çok tartışılan belgelerinden biri ünvanını alacağını düşündüğümüz 2000 yılı Dünya Sağlık Raporu, Navarro'un raporu değerlendiren bir makalesine, raporun taşeronları tarafından yazılan polemik yazısına, Navarro'nun verdiği yanıtı içeren makaleyi sizlere Murat Civaner'in çevirisi ile sunuyoruz. Aynı raporu hem teknik ayrıntıları da katarak değerlendiren İlker Belek, rapor üzerinden DSÖ'yü sorguluyor. Dosyamızın son yazısı 1950-2000 yıllarında dünyanın sağlık durumunu, zahmetli bir çalışmayla bizlere yansıtmaya çalışan Bülent Kılıç'ın.

Bundan önce dergimizde DSÖ ile ilgili birçok çalışma yayınlanmış olmakla birlikte bu kapsamda bir arada olmamıştı. Bu sayımızda; kırklı yıllardan günümüze dünyada ekonomi ve siyaset, Birleşmiş Milletler'in kuruluşunu belirleyen dünya koşulları ile örgütün kuruluşunun ekonomik ve siyasal "gerekçeleri" ile yapısı ve işlevi, DSÖ politikalarının belirlenmesinde dünyadaki ekonomik politikaların rolü; gibi başlıkların tartışılmaması bizim saptayabildiğimiz eksiklerimiz. Katkılarımızla eksikliklerimizi kısa sürede tamamlama isteğimizi, süreçte emeği geçenlere sevgi ve dostluğumuzu iletiyoruz.